بسم الله الرحمن الرحيم

ސިވިލް ކޯޓު

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނުގޮތް

1445-CVC-2023

ދަ ރެންބްއޯލް ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. އިސްމާއީލް އިމްރާން

ކުއްޔަށް ގެންދާ ތަކެތީގެ މައްސަލަ

ހުކުމްކުރި ޤާޟީ

ޤާޟީ ޢާއިޝަތު އަޒުމާ އަބްދުލްޣަފޫރު

ނިމުނު ތާރީޚު

16 ޖުމާދަލްއޫލާ 1446

18 ނޮވެންބަރު 2024

ދަޢުވާކުރާ ފަރާތް

ދަ ރެންޓްއަލް ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް

ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: C00622019

ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތް

އިސްމާއީލް އިމްރާން

ހ. ދަންފަރުގެއާގެ / މާލެ

އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A055632

ރަޖިސްޓަރީކުރުވުން ތާރީޚު

13 ޝައްވާލް 1444

03 މޭ 2023

ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ

މިއީ، ދަ ރެންޖްރޯވް ކޮމާޝަލް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: C00622019) އިން ހ. ދަންފަރުގެއާގެ / މާލެ، އިސްމާއީލް އިމްރާން (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A055632) 08 މާރިޗު 2022 ގައި ކުއްޔަށް ގެންދިޔަ ތަކެއްޗާއި، ތަކެތި ގެނައުމާ ހަމައަށް، ހިނގާފައިވާ ކުލީގެ ފައިސާއާއި ތަކެތި ކުއްޔަށް ގެންދިޔައިރު ސޮއިކުރުމުން އެގްރީމެންޓްގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ފައިސާ ހޯދުމަށް އިސްމާއީލް އިމްރާންގެ މައްޗަށް ދަ ރެންޖްރޯވް ކޮމާޝަލް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް އިން ދަޢުވާކޮށް ހުށަހަޅުއްވުމުން ބެލުނު މައްސަލައެކެވެ.

ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް

ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ފަރުވާ

1. ދަޢުވާކުރާ ދަ ރެންޖްރޯވް ކޮމާޝަލް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން އެދުނީ، "ލީސް އޮފް ރެންޓަލް ގުޑްސް" އެގްރީމެންޓްގައި އެއްބަސްވެފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އިސްމާއީލް އިމްރާންގެ އެދުމަކަށް ކުއްޔަށް ދޫކުރި ތަކެތި ގެނައުމާ ހަމައަށް ހިނގަމުންދާ ކުލީގެ ފައިސާ އާއި އަދި ސޮއިކުރި "ލީސް އޮފް ރެންޓަލް ގުޑްސް" އެގްރީމެންޓްގެ 26 އަދި 18 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ފަދައިން އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅަން ޖެހިއްޖެ ހިނދެއްގައި ނަގާ ފައިސާ، 8% ޕީ.އޭސް.ޕީ ހާއިޒުކަ ޖުމުލަ 5,797/73ރ (ފަސްހާސް ހަތްސަތޭކަ ނުވަދިހަ ހަތްރުފިޔާ / ހަތްދިހަ ތިންލާރި) ދަޢުވާލިބޭ އިސްމާއީލް އިމްރާންގެ ލިބެއިން އެކީ އެއްފަހަރާ ހޯދުމަށްކަން ދަޢުވާ ފޯމުން ބެލުމުން އެނގެއެވެ.

ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ކޮށްދިނުމަށް އެދުމުން ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމްކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު އަދި ބޭނުންވުން އިޖުރާއަތުތަކަށް ތަޢާރުފުކުރުން

2. މިޤަޟިއްޔާއިން އިސްމާއީލް އިމްރާންގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރެވިފައިވަނީ ދަ ރެންޖްރޯވް ކޮމާޝަލް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް އިން ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާ ބެލުމާއި، ދަޢުވާ ބަލާއިރު ޕްރީހިއަރިންގއަށް އިސްމާއީލް އިމްރާން އަށް 17 އޮގަސްޓް 2023 ވަނަ ދުވަހު ހާޒިރުކުރުވިފައެވެ.

3. މަދަނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު[1] ގެ 103 ވަނަ މާއްދާގައި، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދަޢުވާ ކޮޕީ ހަވާލުކުރެވުނުތާ 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އެޤާނޫނުގެ 102 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދަޢުވާއަށް ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދަޢުވާއަށް ޖަވާބު ހުށަހަޅަން ވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ދަޢުވާ ކޮޕީ ލިބުނު ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދަޢުވާއަށް ޖަވާބު ހުށަހަޅާފައިނުވާނަމަ، 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތުގައި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން، ދަޢުވާ ކޮޕީ ބަލައިގަތުމަށް އެންގުމަށްފަހު ޖަވާބު އަދި ދަޢުވާއަށް ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

4. ދަ ރެންޖްރޯވް ކޮމާޝަލް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް އިން ދަޢުވާލިބޭ އިސްމާއީލް އިމްރާން 08 މާރިޗު 2022 މިދުވަހު ކުއްޔަށް ގެންދިޔަ ތަކެއްޗާއި، އެތަކެތި ގެނައުމާ ހަމައަށް ހިނގާފައިވާ ކުލީގެ ފައިސާއާއި، ތަކެތި ހަމަ

---

[1] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021

ކުއްޔަށްގެންދިއުމުގެ ސްޓޭމްޕްކުރުވުން އެގްރީމެންޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފައިސާ އާއި ޖީ.އެސް.ޓީގެ ގޮތުގައި 8% (އަށެއް އިންސައްތަ) އަދާ ފައިސާ ހޯދުމަށް އެދި މި މައްސަލަ ދައުވާ ޝަރީޢަތުގައި ޚަރަދުތަކާއި ދިނުމަށް އެދި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ކަންތައްތަކާ ގުޅިގެން ޤަވާޢިދާ ޚިލާފަށް ފާއިތުވި ވިއްކާ އިން 12 ސެޕްޓެމްބަރު ވަނަ ދުވަހު "ޝަރީޢަތު ޚަރަދުގައި ބެލެވެންޖެހޭ ޚަރަދު އެއީ ކޮބާ"[2] މިކޯޓުން ހުކުމްކޮށްފައިވެއެވެ.

5. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[3] 112 ވަނަ މާއްދާގައި، "ޝަރީޢަތުގައި ކުރާ ޚަރަދު" ކަމަށް ބެލެވޭނީ، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށްފަހު، ދައުވާގެ ދިފާޢުގައި ޚަރަދުކުރަން ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގައި ދައުވާއަށް ދިފާޢު ހުށަހަޅައިފައިވާ ޖަވާބުގައި، މަޙްކަމާގެ ޝަރީޢަތް ހިންގުމާ ނުލައި، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން އިތުރު ނާޖާއިޒް ދިފާޢުގެ ހުށަހެޅި، އެ މަޙްކަމާ ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ޝަރީޢަތުގައި ހިނގުމަށް ކުރާ ޚަރަދުތަކަށް ބެލެވިދާނެއެވެ.

6. ޝަރީޢަތުގައި ޚަރަދުކުރުމުގެ ސަބަބުތަކެއް އިސްވެ ބަޔާންވެ ޤާނޫނުގެ 115 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އެމާއްދާގެ (ހ) ގައި، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިގެން ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ޝަރީޢަތުގައި ޚަރަދުކުރުން 02 (ދޭއް) ގޮތަކަށް ބަހާލެވިދާނެއެވެ. އެއީ؛

(ހ) ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައުވާއާ ބަވާފުވުމަށްފަހު، ދައުވާއާ ބަވާފުވިކަމުގެ ލިޔުމެއް ހުށަހަޅައިފައިވުން ނުވަތަ އެ ދައުވާއަށް ދިފާޢުއް ހުށަހަޅައިފައިވުން؛ އަދި

(ށ) އެކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވެފައިވުމެވެ.

އަދި އެމާއްދާގެ (ށ) ގައި، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައުވާގެ ދިފާޢު ހުށަހަޅައިފައިވާ ޝަރީޢަތުގައި ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ޝަރީޢަތުގައި ޚަރަދުކުރުމުގައި، ދައުވާ ނުވާ ބަވާފުވިކަން އަންގާ ލިޔުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅައި ފިނަމަވެސް، ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ތެރޭގައި ދައުވާގެ ދިފާޢު ހުށަހަޅައިފައިނުވަ ކަމަށް ބެލެވިދާނެއެވެ.

7. ޝަރީޢަތުގައި ޚަރަދުކުރުމުގެ އެދި ހުށަހަޅައިދޭ ފުރަހަމަކުރަންޖެހޭ ކަންކަން މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު ގެ 117 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން އެ މާއްދާގެ (ހ) ގެ

(1) ފައިސާގެ އަދަދު ކަނޑައެޅިގެން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދައުވާ؛

(2) ފައިސާގެ އަދަދު ކޮންމެ ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ދައުވާ؛

(3) މުދާ ޙަވާލުކުރުމަށްޓަކައި ދައުވާކުރުމުގެ ބަދަލުގައި، މުދާ ޙަވާލުކުރުމުގެ ބަދަލުގައި މުދަލުގެ އަގު ދައްކަމުގެ އިޚްތިޔާރު ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދޫކޮށްފައިވާ ދައުވާ؛

(4) އަދި މިއަކުރުގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން (3) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ބަޔާންކުރެވުނު ދައުވާއަކަށް ވުރެ ގިނަ ފުރާވާ ހިމެނޭ ދައުވާތަކެއް ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

8. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު ގެ 118 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ވަކި ދައުވާއަކީ ފައިސާގެ އަދަދު ކަނޑައެޅިގެން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދައުވާއެއްނަމަ، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު ގެ 117 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ހުކުމްކުރެވޭނެ ހުކުމަކީ، އެ ހުކުމުގެ ގޮތުގައި؛

(1) އަދާކުރަން އެދޭ ދަރަނީގެ ޖުމްލަ އަދަދު ދައްކައި ހަމަޖެއްސުމަށް ތާރީހެއް؛ ނުވަތަ

---

[2] ހުކުމްގެ ނަންބަރު: 2022/R-105 (ސިވިލް ކޯޓުގެ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު) ގެ ޖަދުވަލުގައިވާ ފޯމު 26.

[3] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021

(2) އިންސްޓްރޫމަންޓްތަކަކަން ބަލާލައިގެން ފައިސާ ދެއްކެން ޖެހޭ މުއްދަތު؛

އެނގެން އޮންނަނީވާން ކަމަށް ބެއަރަރ ޗެކުގައި އެކުލެވުން، އަދި އެ ޤާނޫނުގެ 118 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ފައިސާގެ އަދަދު ކަނޑައެޅިގެން ބެއަރަރ ޗެކުގައިވާ ދައުވާގެ ހުށަހެޅުމަކާއި ގުޅިގެން ފައިސާ ބާސިލުގައި ބުނެވޭ ޗެކުތަކާއި އެ ބުނެވޭ ޗެކުން، އަދަދުވާގައި ބެލެންސަށް ފައިސާގެ އަދަދު ލިޔެފައިން، ދައުލަތަށް ހަރަދުބަލަހައްޓާ ނުވާ ފައިސާގެ އަދަދު ޝަރީޢަތުގެ ހަރަދުތަކަށް އެންމެނަށް ގޮތަށް ނަގައިދިނުމަށްކަމާއި، އެއީ (1) އަދި ބެލެންސްގައި ބުރަވެފައިވާނަމަ އެއީ ހުށަހެޅިފައިވާ ފައިސާ ދައްކަން ނުވާ ހުށަހަޅާ ޖަވާބުގައި ދައްކަން ނުވާ؛ (2) ހުށަހެޅިފައި ފައިސާ ދައްކަން ވާނީ ޖަވާބު ބަލާއިރު ނުވާ ވަކިން ފައިސާ ދައްކަން ނުކަން ބަލާނެއެވެ.

މައްސަލާގެ ނަތީޖާ

9. މިމައްސަލައިގައި އިސްމާއީލް އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ޗެކުތަކުގައި، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 112 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތުގެ މަތިން ހުއްޓުވާ ބުރަދަނުވާތީ، އެ މާއްދާގައި މިފަދަ ނިންމުމަކީ ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގެއުސޫލު ހުއްޓުވާ ބުނެވެއެވެ. ހުށަހެޅިފައިވާ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު ދައްކާފައިވާ ފައިސާގެ ދައުވާ ސާބިތުވާކަމަށް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 117 ވަނަ މާއްދާ އާއި 118 ވަނަ މާއްދާގައިވާގޮތުގެ މަތިން ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.

10. ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅަން އެދިފައިވާ ފަރުވާތަކަކީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 117 ގެ (ހ) ގައި ބަޔާންވެގެންވާ ފަރުވާތަކުގެ ތެރެއިން ފަރުވާތަކެއްކަމަށް ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ "އަދި ހުކުމްގައި ބުނެވުނުގޮތަށް އެދޭ ދޭތޯ" އިން އެނގެން އޮންނާތީއެވެ، 117 ގެ (ހ) ގައި ބަޔާންވެގެންވާ ފަރުވާތަކުގެ ތެރެއިން ފަރުވާ ދޭންޖެހިއްޖެ އަދި ހުކުމްގައި ބުނެވޭ ކަންތައްތަކާ އެއްގޮތަށް އެއްބަސްވެގެން އޮންނަނީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ އެކިފަހަރު ތަފުސީލްކޮށް ބަޔާންކުރާ "ކާޖު އަދުލު" ގެ ދަރަޖައާއި، ނަމަވެސް ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާ "އަދި ހުކުމްގައި ބުނެވުނުގޮތަށް އެދޭ ދޭތޯ" އިންކަމަށްވާތީ، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 117 ގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިޖުރާއަތުގެ ދަރަޖަ ހުށަހެޅުމާ ނުލައި، މިމައްސަލައިގައި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ފަރާތަށް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 113 ވަނަ މާއްދާގެ ދަރަޖަ ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ އަދި ހުކުމްގައި ބުނެވުނު ކަމުދެވޭން ނުކުތާކަން ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް އަންގައި، މިމައްސަލަ ނިންމަން ޖެހެއެވެ.

11. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު ގެ 268 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން މި ހުކުމް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ މުއްދަތެއް ހަމަޖެހިފައިވާކަން ފާހަގަކޮށްލަމެވެ.

ހުކުމް

ދެންފަހު، ބުނެވުނު ކަންތައްތަކާ އެއްބަސްވެ ހުޅުމުން، ދަ ރަންޖެހޭއްލާ ކާމިލް ޝަރީޢަތް ވިލާމާގެ އަށް ހުރަހެ މިމައްސަލައިގައި، އެފަރާތުން އެދުނުފަރާތައިން ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)

ގެ 113 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ޣައިރު ހާޒިރުގައި ހުކުމްކޮށްދެވެން ނެތްކަމަށް އަންގައި، އިސްމާޢީލް އިމްރާނުގެ ޣައިރު ހާޒިރުގައި ހުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމްކުރީ

ޢާއިޝަތު ޢުޒާ ޢަބްދުލްޣަފޫރު

ޤާޟީ

ސިވިލް ކޯޓު
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ